

Τετραευάγγελον παλιμψήστον

γραφῶν τῆς θύραθεν γραμματείας, μείζονα δὲ διάδοσις τῶν συγγραφέων τῆς ἐκκλησίας. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἦτο καὶ καθ' ἑαυτὸ ἀπίθανον, καθότι, ἂν ὑπῆρχεν ὁ σκοπὸς τῆς καταστροφῆς, ἦτο φυσικώτερα ἢ πυρπόλησις τῶν χειρογράφων ἢ ἄλλος τρόπος ἐπιφέρων τὸν τέλειον ὄλεθρον. Ἐπι δὲ μάλλον ἀπεδείχθη τὸ μὴ σκοπίμον τοῦ ἀφανισμοῦ, ὅτε, πολλῶν ἐξετασθέντων παλιμψήστων, εὐρέθη, ὅτι δὲν ἐκαλύφθησαν μόνον συγγραφαὶ τῶν ἐκκρίτων χρόνων τῆς ἀρχαιότητος δι' ἐκκλησιαστικῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ τὰνάπαλιν ἢ ἐπὶ παλαιότερου ἐκκλησιαστικοῦ βιβλίου ἀπαλειφθέντος ἐγράφη πάλιν ἄλλο ἐκκλησιαστικόν. Ἐκ τούτου δ' ἔβγινε φανερόν, ὅτι μόνος λόγος τῆς ἀπαλείψεως τῶν ἀρχαίων γραμμάτων ἦτο ἡ πρὸς ὦραν ἀνάγκη διὰ τὴν ἔλλειψιν περιγραμνῶν, καὶ ταῦτα ἐν χρόνοις καθ' οὓς κατ' ἐπικράτησιν ἀνεγινώσκοντο τὰ ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα. Καὶ δι' ἄλλον δὲ λόγον εἶχον ἀποβῆ ἄχρηστα ἐν μέρει τὰ παλαιότερα χειρογράφα, διὰ τὴν μετάπτωσιν τῆς γραφῆς ἀπὸ τοῦ ἐνάτου, μάλιστα δὲ τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἐκ τοῦ μεγαλογραμματοῦ εἰς τὸν μικρογράμματον ῥυθμόν, οὗ διαδοθέντος δυσανάγνωστα ἀπέβησαν εἰς τοὺς πολλοὺς τὰ παλαιὰ διὰ κεφαλαίων γραμμάτων ἀντίγραφα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις τῶν παλιμψήστων ἢ μὲν ἀπαλειφθεῖσα γραφὴ εἶνε κεφαλαϊώδης, ἢ δὲ μετὰ τὴν ἀπόξοσιν αὐτῆς ἐπιγραφθεῖσα νέα εἶνε ἢ τοῦ μικροῦ ῥυθμοῦ.

Τοιοῦτον δὲ παλιμψήστον εἶνε καὶ ἐκεῖνο, οὗ δημοσιεύομεν ἐνταῦθα πανομοιότυπον. Παρέχει δὲ καὶ τοῦτο νέαν ἀποδείξιν τοῦ μὴ σκοπίμου ἀφανισμοῦ

τῶν ἔργων τῆς κλασικῆς ἀρχιότητος, διότι ὁ μὲν νέος κώδιξ εἶνε Τετραευάγγελον, ὁ δὲ παλαιὸς ὁ χάριν τοῦ νέου Τετραευαγγέλιου ἀποξοσθεῖς περιεῖχεν Εὐαγγέλιον. Καὶ ὁ μὲν νέος κώδιξ, ὢν ἔργον τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος, ἐγράφη διὰ τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις συνήθους τρόπου τῆς μικρᾶς γραφῆς, ὁ δὲ πρωτόγραφος ἦτο γεγραμμένος διὰ μεγάλων γραμμάτων, διαφαινομένων ἀκόμη ὑπὸ τὴν νέαν γραφὴν καὶ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ὡς δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ ἴδῃ ἰδίως ἐν τῇ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ σελίδι τοῦ πανομοιότυπου.

Ἄξιον δὲ λόγου εἶνε ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει, ὅτι ἔχομεν ἀκριβῶς μεμαρτυρημένον τὸν τε χρόνον καθ' ὃν ἐγράφη τὸ νέον χειρόγραφον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ δοῦστοῦ τοῦ ἀποξοσάντος τὸ παλαιὸν εὐαγγέλιον. Ἐν τέλει δὴ τῶν κώδικος φέρεται τὸ ἐξῆς σημεῖωμα τοῦ βιβλιογράφου Ἐτελειώθη τὸ παρῶν τετραβῆγγελλον διὰ χειρὸς Θεοδώρου ἱερομονάχου τοῦ ἐπίκλην Ὀγωνικὰ, βασιλεύοντος κῆρ Ἀλεξίου τοῦ μεγάλου Κομνηνοῦ ἔτος ςωιδ' ἰνδ. [θ']. Καὶ τὸ μὲν ἀναγεγραμμένον ἀπὸ κοσμογονίας ἔτος 6819 ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σωτήριον 1311, ὁ δὲ ἀναφερόμενος βασιλεὺς ἐφ' οὗ ἐγράφη ὁ κώδιξ Ἀλέξιος [B] ὁ μέγας Κομνηνός εἶνε αὐτοκράτωρ οὐχὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ τῆς Τραπεζοῦντος, ἐξ οὗ ἐξάγεται, ὅτι ἐν τῇ πόλει Τραπεζοῦντι ἢ ἀλλαγῶν τῆς περιοχῆς τῆς αὐτοκρατορίας Τραπεζοῦντος ἐγραψε τὸν κώδικα ὁ ἱερεὺς Θεόδωρος.

Καὶ ἄλλον δὲ τῶν ἀποξοσάντων παλαιὰ χειρό-